

Velfærdsministeriet
Kontoret for Ældre
J.nr. 2008-8216
Ssc/kfo

11. marts 2009

Høringsnotat
om forslag til ændring af lov om sociale service
(Loft over egenbetaling for madservice i plejeboliger m.v.)

Indledning

Lovforslaget om loft over egenbetaling for madservice i plejeboliger m.v. har i perioden fra 16. januar til 4. februar 2009 været i høring hos følgende:

Alzheimerforeningen, Center for Ligebehandling af Handicappede, Dansk Erhverv, Dansk Industri, Dansk Socialrådgiverforening, Dansk Sygeplejeråd, Danske Fysioterapeuter, Danske Handicaporganisationer, Danske Regioner, Danske Ældreråd, De Samvirkende Menighedsplejer, Den Uvildige Konsulentordning på Handicapområdet, Det Centrale Handicapråd, Ergoterapeutforeningen, Foreningen af Kliniske Diætister, Foreningen af offentlig ansatte, FOA, Foreningen af Socialchefer i Danmark, Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd (FTF), KL, Kommunale Tjenestemænd og Overenskomstansatte (KTO), Kost & Ernæringsforbundet, Kristelig Arbejdsgiverforening, OSI, Pårørendegruppen for svage ældre, Rådet for frivilligt socialt arbejde, Socialpædagogernes Landsforbund, Ældremobiliseringen og Ældresagen.

Danske Fysioterapeuter og FOA har meddelt, at de ikke har bemærkninger til lovforslaget.

Der er modtaget høringssvar fra

Alzheimerforeningen, Danske Fysioterapeuter, Danske Handicaporganisationer, Danske Ældreråd, Foreningen af Kliniske Diætister, Foreningen af offentlig ansatte, FOA, Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd (FTF), KL, Kommunale Tjenestemænd og Overenskomstansatte (KTO), Kost & Ernæringsforbundet, OSI, Socialpædagogernes Landsforbund, Ældremobiliseringen og Ældresagen.

Der er ikke modtaget høringssvar fra

Center for Ligebehandling af Handicappede, Dansk Erhverv, Dansk Industri, Dansk Socialrådgiverforening, Dansk Sygeplejeråd, Danske Regioner, De Samvirkende Menighedsplejer, Den Uvildige Konsulentordning på Handicapområdet, Det Centrale Handicapråd, Ergoterapeutforeningen, Foreningen af Socialchefer i Danmark, Kristelig Arbejdsgiverforening, Pårørendegruppen for svage ældre, Rådet for frivilligt socialt arbejde.

Bemærkninger til hovedelementerne i høringssvarene er samlet under nedenstående overskrifter:

Indhold

1. Bemærkninger til forslaget formål
2. Bemærkninger til fastsættelse af målgruppe
3. Bemærkninger til fastsættelse af prisloftets størrelse
4. Bemærkninger til lovforslagets konsekvenser for madserviceordningernes kvalitet
5. Bemærkninger til økonomiske og administrative konsekvenser

Om lovforslaget

Som en del af finanslovsaftalen for 2009 mellem regeringen, Dansk Folkeparti og Liberal Alliance skal der fremsættes lovforslag, som sikrer modtageren et loft over egenbetalingen på madserviceordninger. Der indføres et prisloft på 3.000 kr. pr. måned for modtagerens egenbetaling for madservice efter lov om social service § 83, med ikrafttræden pr. 1. juli 2009, i plejebolig og plejehjem, botilbud efter lov om social service §§ 107-108 og lignende boligenheder, hvortil der er knyttet omsorgs- og servicefunktioner med tilhørende personale.

Ad. 1. Bemærkninger til forslaget formål

KL bemærker, at lovforslaget om et loft over egenbetalingen på madserviceområdet er et betydeligt indgreb i det kommunale selvstyre, der tilsidesætter hidtidige principper om kommunernes ret til at fastsætte det samlede serviceniveau for en række sociale ydelser.

Der er blandt de øvrige høringsparter, som har afgivet bemærkninger, opbakning til lovforslagets formål om et loft over egenbetalingen på madserviceordninger for beboere i plejebolig og plejehjem, botilbud efter lov om social service §§ 107 og 108 og lignende boligenheder, hvortil der er knyttet omsorgs- og servicefunktioner med tilhørende personale.

Kommentar

Lovforslaget er en del af finanslovsaftalen for 2009, og som det fremgår af aftalerne om finansloven for 2009 er regeringen, Dansk Folkeparti og Liberal Alliance enige om, at ældre i plejeboliger og plejehjem skal have sikkerhed for mere ensartede prisvilkår for den tilbudte madservice.

Ad. 2. Bemærkninger til fastsættelse af målgruppe

Eldremobiliseringen finder det uheldigt, at ikke alle ældre, uanset boform, er omfattet af et prisloft for madservice.

Ældre Sagen, Danske Eldreråd, Kost & Ernæringsforbundet, Danske Handicaporganisationer (DH) bemærker, at lovforslaget også bør omfatte et prisloft for modtagere af madservice efter reglerne om frit leverandørvalg.

Kost & Ernæringsforbundet bemærker desuden, at erfaringerne fra kommunerne viser forskelle i beregnings- og opgørelsesmetoder, hvilket betyder, at der er store forskelle mellem kommuners fritvalgpriser på madservice.

Danske Handicaporganisationer (DH) bemærker desuden, at der tillige er personer med handicap, som vælger at blive boende i eget hjem, selvom deres

funktionsnedsættelse berettiger til at bo i plejebolig, hvorfor det ikke er rimeligt, at bopælen afgør, om modtageren er omfattet af et loft over egenbetalingen.

Alzheimerforeningen gør opmærksom på, at også demente, der ikke bor i plejeboliger kan have svært ved at klare økonomien, når de visiteres til madserviceordning, og derfor afstår fra tilbuddet.

OSI bemærker, at idet lovforslaget også gælder for beboere i friplejeboliger, er det vigtigt at sikre et tilstrækkeligt informationsflow, således at reglerne også fungerer i praksis, nærmere bestemt at friplejeboligleverandøren får dækket sine omkostninger af kommunen svarende til forskellen mellem loftet på egenbetalingen og den faktiske produktionspris.

Kommentar

Lovforslaget ændrer ikke gældende regler for, hvordan kommunernes skal agere, når en borger ansøger om hjælp.

Som det fremgår af lovforslagets bemærkning er målgruppen modtagere, der ofte ikke har praktisk mulighed for at benytte alternativer til den service, der tilbydes i det tilbud, de er visiteret til. Disse modtagere kan have vanskeligt ved selv at tilrettelægge dagens måltider. Hensynet til, at der kan være tale om personer med behov for omfattende pleje og omsorg, bør først og fremmest komme til udtryk ved, at kommunalbestyrelsen stiller de nødvendige tilbud til rådighed for modtagerne.

Modtagere af madservice efter reglerne om frit leverandørvalg er ikke omfattet af prisloftet. Kommunalbestyrelserne har pligt til at tilrettelægge frit valgs området via en række modeller for konkurrenceudsættelse. Det er hensigten, at frit leverandørvalg giver modtagerne mulighed for at vælge mellem både leverandører og menuvariationer. Endvidere medfører konkurrenceudsættelsen øget gennemsigtighed i forhold til omkostningernes størrelse og i selve prisberegningen, idet de kommunale myndigheder på frit valgs området forpligtes til at udskille og synliggøre de omkostninger, der er forbundet med at drive den kommunale leverandørvirksomhed. Derved har kommunalbestyrelser grundlag for løbende fokus på udviklingen i omkostningerne for den del af hjælpen.

Ad. 3. Bemærkninger til fastsættelse af prisloftets størrelse

Ældremobiliseringen bemærker, at det kan diskuteres, om loftet har den rigtige størrelse.

Ældremobiliseringen og *Danske Ældreråd* udtrykker bekymring for, at det faste loft over egenbetaling risikerer at blive normen i alle kommuner – også i de kommuner, hvis takster der i dag er lavere end loftet på 3.000 kr. pr. måned.

Danske Ældreråd foreslår i stedet for et prisloft, at kommunerne forpligtes til at fastsætte egenbetalingen alene på baggrund af råvarepriserne og at produktions- og udbringelsesomkostningerne pålignes således ikke den enkelte borger, men betales af fællesskabet.

Foreningen af Kliniske Diætister (FaKD) finder prisloftet højt sat, idet udgifterne for en enlig kvinde er 1.749 kr. pr. måned i 2001. FaKD foreslår, at loftet over egenbetaling baseres på et gennemsnit af dette beløb og gennemsnitsbeløbet på 2.440 kr. i de 10 kommuner med den laveste takst for madservice i plejeboliger m.v. jf. KL og Velfærdsministeriets kortlægning¹, dvs. et loft, der udgør 2.000 kr. pr. måned.

KL bemærker, at det bør præciseres i lovforslaget hvorvidt prisloftet på 3.000 kr. skal deles ud på dage, afhængig af antal dage, som beboeren har deltaget i måltider, eller om der med loftet menes, at kommunerne maksimalt kan opkræves 3.000 kr., uanset hvor mange måltider en beboer har deltaget i, og at KL vil tage kontakt til Velfærdsministeriet om den konkrete udmøntning af lovforslaget. KL har på den baggrund efter drøftelse med Velfærdsministeriet fremsendt et supplerende høringssvar, hvoraf det fremgår, at lovforslaget efter KLs opfattelse fyldestgørende regulerer kommunernes handlerum ift. administrationen af prisloftet.

KL bemærker desuden, at loftet tilgodeser alle borgere uanset deres indtægts- og formueforhold, herunder at borgere med lave indtægter med de nuværende regler for boligydelse ikke har råd til at bo i nyere plejeboliger, og at Velfærdsministeriet har været tilbageholdende med at tage spørgsmålet op til overvejelse. KL bemærker, at egenbetalingen bør indtægtsgraderes, f.eks. ved at beregningen af egenbetalingen for madservice kan foretages med udgangspunkt i borgerens personlige tillægsprocent.

Kommentar

Som det fremgår af aftalerne om finansloven for 2009 er regeringen, Dansk Folkeparti og Liberal Alliance enige om, at ældre i plejeboliger og plejehjem skal have sikkerhed for mere ensartede prisvilkår for den tilbudte madservice. I den forbindelse henvises der i finanslovsaftens til gennemsnitsprisen for madserviceordninger i plejeboliger og plejehjem i KL og Velfærdsministeriets "Kortlægning af egenbetaling, produktionsomkostninger, organisering m.v. af madserviceordninger efter § 83 i serviceloven" fra 2008. Heraf fremgår, at den gennemsnitlige egenbetaling i kommunerne for madservice i plejeboliger og på plejehjem m.v. udgør ca. 3.000 kr. pr måned, svarende til ca. 100 kr. pr. dag.

Egenbetalingen udgør i stort set samtlige kommuner ifølge kortlægningen ikke den fulde produktionsomkostning. Det skyldes, at kommunerne i vidt omfang anvender tilskud for at holde egenbetalingen på det niveau, der lokalt er besluttet som rimeligt. Det nuværende niveau på gennemsnitligt 100 kr. afspejler således en lokalpolitisk vurdering af et rimeligt niveau for egenbetalingen.

Det fremgår af lovforslagets bemærkninger at der ikke er fastsat nærmere regler for, hvordan kommunalbestyrelserne lokalt tilrettelægger tilvalg og fravalg af enkelte måltider og forplejning hele dage, herunder frister for modtagerens

---

¹ "Kortlægning af egenbetaling, produktionsomkostninger, organisering m.v. af madserviceordninger efter § 83 i serviceloven" fra 2008

afbestilling mv. Derfor kan kommunalbestyrelserne f.eks. vælge at reducere modtagerens egenbetaling ved at nedsætte prisloftet forholdsmæssigt, hvis en modtager fravælger, herunder afbestiller, enkelte måltider og/eller fuld forplejning. Velfærdsministeriet vil inddrage KL i forbindelse med udarbejdelse af vejledning som følge af lovforslagets evt. vedtagelse.

I forhold til KLs bemærkning vedrørende reglerne for boligydelse skal Velfærdsministeriet bemærke, at boligydelse til ældre i plejeboliger ydes efter særligt gunstige regler, blandt andet uden loft over den maksimale boligydelse. Desuden er det en del af satspuljeaftalen for 2009, at der skal ydes forhøjet boligstøtte til blandt andet ældre, der er visiteret og anvist til en særlig bolig på grund af fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse, men som ikke kan få boligydelse, fordi de ikke har ret til folkepension. Der er derfor ved at blive udarbejdet lovforslag herom.

Jf. KLs bemærkning om, at beregningen af egenbetalingen for madserviceordninger skal tage udgangspunkt i borgerens tillægsprocent, har partierne bag aftalen om FL 09 besluttet, at prisloftet over egenbetalingen på 3.000 kr. pr. måned for fuld forplejning i plejeboliger mv. skal udgøre en garanti for alle beboere. Kommunalbestyrelserne har derudover blandt andet efter ansøgning mulighed for at udbetale personligt tillæg til folkepensionister, hvis de økonomiske forhold stadig er særligt vanskelige. Dette skal ske på baggrund af en konkret og individuel vurdering af folkepensionistens økonomiske forhold efter § 14 i Lov om social pension.

Ad. 4 Bemærkninger til lovforslagets konsekvenser for madserviceordningernes kvalitet

Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd (FTF) udtrykker bekymring for, at et centralt fastsat loft over egenbetalingen, i en tid hvor kommunernes økonomi ifølge FTF styres stramt og er presset, vil føre til, at kun få kommuner har økonomisk mulighed for at afsætte tilstrækkelige ressourcer til at højne kvaliteten af madservicen. Resultatet kan derfor nemt blive at kvaliteten reelt begrænses, da kommunerne tvinges til at vælge laveste fællesnævner. Et generelt loft vil heller ikke medvirke til at ældre i større omfang får mulighed for at prioritere madservice af en anden og højere kvalitet end den, der reelt fastsættes centralt med indførslen af et ensartet loft.

Kost- og Ernæringsforbundet bemærker, at central styring ikke bør begrænse kommunernes økonomiske muligheder for at udvikle og styrke madserviceordningerne med løbende fokus på ernæring, kvalitet og god og sund hverdagsmad til gavn for modtagernes sundhed og trivsel.

Foreningen af Kliniske Diætister (FaKD) henviser til, at ikke alle kommuner ifølge Socialministeriets ”Undersøgelse af den kommunale madservice” fra 2006 lever op til de officielle ”Anbefalinger for den danske institutionskost”, og at en stor andel af de ældre dermed formentlig ikke får den rette kost. Foreningen efterspørger hvordan man vil sikre, at den ernæringsmæssige kvalitet af maden ikke forringes, at madservicen lever op til officielle anbefalinger, at der er tilbud både til småspisende ældre og til ældre i god ernæringsstilstand,

herunder forskellige portionsstørrelser. FaKD foreslår, at lovforslaget udvides med en bemærkning om, at velfærdsministeren kan fastsætte nærmere regler for kvalitetssikring af madservicen.

Kommentar

Lovforslaget ændrer ikke ved, at det fortsat er kommunalbestyrelsen i den enkelte kommune, der har ansvaret for tilrettelæggelsen af madserviceområdet for ældre mv.

Det bemærkes generelt om den kommunale økonomi, at kommunernes aftale med regeringen for 2009 tager udgangspunkt i de vedtagne budgetter for 2008 plus et løft på 650 mio. kr. med henvisning til det sociale område. Derudover er der givet plads til en yderligere vækst i 2009 på 350 mio. kr.

Konkret i forhold til prisloftet vil kommunerne blive kompenseret for prisloftet over bloktilskuddet i henhold til DUT-principperne. Der er i finanslovsaftalen afsat 62 mio. kr. i 2009 og 124 mio. kr. årligt i 2010 og 2011 fra kvalitetspuljen.

Loftet over egenbetalingen på madservice i plejeboliger m.v. er en garanti for, hvad egenbetalingen maksimalt må udgøre. Det er ikke en anledning til, at de kommuner, der i dag ligger under et loft, lader prisen stige med henvisning til loftet. Det er fortsat op til kommunerne at sikre, at de borgere, der er visiteret til de kommunale madserviceordninger, også har råd til at benytte sig af tilbudene.

Det er heller ikke hensigten med forslaget om et loft, at madens kvalitet reduceres. Det er fortsat en kommunal myndighedsopgave at sørge for, at modtagerne af madserviceordningerne får ernæringsrigtige måltider af en god kvalitet, og at disse oplysninger fremgår af de kommunale kvalitetsstandarder.

Ad. 5. Bemærkninger til økonomiske og administrative konsekvenser

KL tager forbehold for de kommunaløkonomiske konsekvenser af ændringsforslaget.